

Budget och mål 2025

Ekonomisk plan 2026-2027

**Ett ändringsyrkande till förvaltningens budgetförslag
KS 24/358**

1. Vår Framtids politiska utskott har ordet

Vi ser positivt på den långsiktiga utvecklingen i kommunen med nya industrietableringar i sikte, men kortsiktigt har vi stora prövningar. Då vi är en kommun som under många år minskat i antal invånare innebär en tillväxt även stora utmaningar vilket kräver att vi måste tänka annorlunda.

Medborgarna är en av de viktigaste grundpelarna för en levande kommun i framtiden. Om vi inte har kommuninvånare i arbetsför ålder så har vi inget skatteunderlag och därmed inga möjligheter att bedriva varken vård, skola eller omsorg. Det behövs fler medborgare för att kunna behålla och utveckla infrastrukturen samt att ha ett rikt kulturliv. Det räcker inte för en landsbygdskommun att ha arbetstillfällen, man måste även ha mer att erbjuda i form av livskvalitet och boende. När vi i nuläget väntar på industrietableringar måste vi samtidigt aktivt arbeta för inflyttning till Ånge kommun.

Politiken har under många år haft som mål att befolkningsmängden ska öka, utan önskat resultat. Inget kommer att hända av sig själv och vi behöver ha strategier för att successivt nå ett sådant mål. Om vi inte under budgetperioden (fram till 2027) kan åstadkomma en befolkningsökning, kommer vi att behöva göra större strukturella förändringar som påverkar kommuninvånarna och byarna.

Att attrahera människor att flytta till landsbygden är en komplex fråga som involverar en rad faktorer. Vi har emot oss att vi har ett av landets högsta skattetryck samtidigt som vi går mot landets största skuldsättning per invånare. Sedan många år har underhållsskulden växt för både vägar, bostäder och anläggningar, något som vi nu måste arbeta ikapp. Kommunorganisationen måste bli mycket effektivare och slimmad.

I våras presenterade SKR sin ekonomiska analys av läget i kommunen. Vi visste redan att vi hade ekonomiska utmaningar efter pandemi och stigande inflation, men blev nu varse om att den ekonomiska situationen var betydligt allvarigare än vi tidigare trott. Vår kommun har både "för stor kostym och för små muskler", något vi framledes behöver ta ansvar för i hur och på vad vi investerar.

Sjuktalen har under många år varit skyhöga, vilket kostar både folkhälsa och pengar. Att komma tillrätta med det är en viktig faktor för kommunens framtida utveckling.

Genom att våga titta på det som inte fullt ut fungerar och analysera orsaker till vad som ligger bakom kan vi vidta rätt åtgärder. Samtidigt ska vi vårda och vidareutveckla allt det vi har som är välfungerande. På så vis ser vi att Ånge kommun har en ljusnande framtid!

/ Vår Framtids politiska utskott

2. Inledning

Framtidens Ånge – Tillsammans mot våra mål

Varje år fastställer kommunfullmäktige en budget som omfattar de nästkommande tre årens verksamhet och ekonomiska ramar. Denna budget är en central del av Ånge kommuns arbete för att kvalitetssäkra och utveckla vår verksamhet i linje med kommunens vision och mål.

Det är kommunfullmäktige som sätter ramarna för vårt gemensamma arbete. Budgeten för 2025 och den ekonomiska planen för 2026-2027 har fastställts med följande beslut:

- 2024-06-10, § xx
- 2024-11-25, § xx

Vår styrmodell och ansvarsfördelning

Kommunfullmäktige, med de demokratiskt folkvalda politikerna, är det högsta beslutande och styrande organet. De fastställer kommunövergripande visioner, planer, mål och uppdrag för hela den kommunala koncernen.

Kommunfullmäktiges beslut bryts ner i konkreta mål och uppdrag för varje år, vilket sedan följs upp av kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att verkställa, följa upp och utvärdera dessa mål, samt leda och samordna arbetet inom hela den kommunala koncernen.

Från vision till verklighet

Genom att arbeta systematiskt och målmedvetet kan vi säkerställa att Ånge kommun utvecklas i den riktning vi alla strävar efter. Vi följer upp våra mål och budget tre gånger per år, vilket ger oss möjlighet att kontinuerligt justera och förbättra våra insatser. På så sätt kan vi skapa en hållbar och framgångsrik framtid för alla våra invånare.

Bild som beskriver kommunfullmäktiges uppdrag.

3. Ånge kommuns vision och fokusområden: Vägen mot en hållbar framtid

Kommunens vision

Den 29 september 2022 antog kommunfullmäktige en vision för Ånge kommun, baserad på ett flerårigt och omfattande visionsarbete. Visionen är resultatet av över 4000 förslag och idéer från workshops, omvärldsbevakningar, kommunens barns tankar och idéer, företagarnas visioner och engagemang, samt arbetet av våra folkvalda. Efter en omröstning bland medborgarna fastställdes visionen som grundar sig på fem fokusområden. Visionen i sig räcker inte, utan vi ser att det även behövs konkreta strategier och åtgärder.

Fokusområde: Hållbar vardag

o **Strategi och åtgärder:** För att uppnå en levande landsbygd med hållbar infrastruktur behöver kommunen en förbättrad kollektivtrafik, bredbandsutbyggnad och stöd till lokala företag. Initiativ som främjar decentralisering och digitalisering behöver prioriteras för att skapa fler jobb och ett brett serviceutbud, vilket gör det enklare att bo var man vill i kommunen.

Fokusområde: Hållbar hälsa

o **Strategi och åtgärder:** Kommunen behöver skapa fler mötesplatser och aktiviteter genom att bygga och underhålla idrottsanläggningar, kulturcenter och offentliga platser. Program för att främja fysisk aktivitet och hälsa behöver utvecklas för alla åldersgrupper, och kulturutbudet breddas för att stimulera livslust och kreativitet.

Fokusområde: Hållbar gemenskap

o **Strategi och åtgärder:** För att främja trygghet, inkludering och delaktighet behöver kommunen arbeta med sociala initiativ och integrationsprogram. Evenemang och aktiviteter som främjar by-känslan och värdskap kommer att stödjas. Kommunen måste arbeta aktivt för att vara välkomnande för nya människor, företag och idéer.

Fokusområde: Hållbar kompetens

o **Strategi och åtgärder:** Genom att satsa på utbildning och näringslivsutveckling kommer kommunen att driva samhällsutvecklingen framåt. Partnerskap med utbildningsinstitutioner och företag behöver främjas för att stärka kompetensutvecklingen. Program som uppmuntrar innovation och entreprenörskap kan implementeras för att skapa framtidstro och viljestyrka.

Fokusområde: Hållbar natur

o **Strategi och åtgärder:** Kommunen behöver arbeta för att nyttja naturresurserna på ett hållbart sätt och ett aktivt arbete för att främja hållbarhet kommer att genomföras för att öka medvetenheten och ansvarstagande bland medborgarna.

4.1 Verksamhetsmål 2025

Som delmål i arbetet för att Ånge kommun ska kunna utvecklas och attrahera fler invånare är målen för 2025 följande:

1. Förbättra Infrastruktur och Tillgång till Tjänster.

- Säkerställ högkvalitativ internetuppkoppling för att möjliggöra distansarbete och attrahera företag (mäts genom ökad tillgänglighet bredband).

2. Stödja Lokala Företag och Skapa Jobb.

- Främja entreprenörskap och stödja det befintliga näringslivet samt attrahera nya företag för att skapa fler arbetstillfällen (mäts genom ökad ranking i Svenskt näringslivs årliga enkätundersökning samt fler dygnsarbetstillfällen i kommunen).

3. Förbättra Boende- och Levnadsvillkor.

- Bygg och renovera bostäder för att skapa attraktiva och prisvärda boendeanternativ (mäts genom ökat flyttnetto samt bibehållen eller lägre vakansgrad på kommunala bostäder).
- Attraktivare miljö för barnfamiljer (mäts genom att fler barnfamiljer flyttar in i kommunen).

4. Främja Hållbar Hälsa och Gemenskap.

- Folkhälsan ska förbättras (mäts genom Koladas statistikpost "Hälsa, kommunindex". Måttet skall visa en årlig förbättring, mätt som linjär regression över tillgängliga år).
- Barn och ungas välfärd ska öka (mäts genom Koladas statistikpost "unga vuxna med ekonomiskt bistånd". Måttet skall visa en årlig minskning, mätt som linjär regression över de senaste fem åren. Tryggheten ska öka enligt skolhälsovårdens statistik).

5. Främja Utbildning, Innovation och Hållbarhet.

- Utbildningsnivån i kommunen ska öka genom bland annat ett utökat samarbete med universitet, högskolor och yrkeshögskolor (mäts genom utbildningsnivå enligt SCB, som ska öka).

Genom att fokusera på dessa mål kan Ånge kommun skapa en attraktiv och hållbar miljö för nuvarande och framtida invånare, vilket bidrar till en ökad befolkning och en blomstrande kommun.

För att ett mål som har två mätpunkter ska anses uppnått krävs att båda är uppfyllda och att målet i sig själv är uppfyllt. .

7.6.2 Verksamhetsmål med betydelse för god ekonomisk hushållning

Sjukfrånvaron i kommunens verksamheter är hög. Inom de sociala avdelningen, var antalet sjukdagar i snitt 38,17 dagar, det vill säga nästa två månaders arbetstid.

Inom utbildningsavdelningen var snittet 22,83 dagar, det vill säga drygt en månad. Siffrorna avser 2023, som är det senaste helåret vi kan jämföra med.

Den höga sjukfrånvaron har negativa effekter både på hälsan och såväl den privata som den kommunala ekonomin. För att finna orsaker och förslag till åtgärder behöver vi genomföra en extern utredning om kommunens arbetsmiljö. Det är lätt att bli hemmablind och det som kan vara en fördel med att Kommunfullmäktige - som är det högst beslutande organet - initierar en sådan utredning, är att även politiken ingår i den. För att en kommun ska kunna växa och utvecklas i rätt riktning är det viktigt att politiken följer upp och ger verksamheterna rätt förutsättningar.

2023 var kostnaden för sjuklöner över 15 mkr vilket kan jämföras med 2018 då kostnaden var knappt 9 mkr. Långsiktigt bör sjuktalen högst ligga i nivå med medelvärdet bland alla kommuner i landet.

Som verksamhetsmål med betydelse för god ekonomisk hushållning har vi för 2025 endast ett mål; att sjukfrånvaron ska minska med minst två procentenheter jämfört med 2024.

9. Ramfördelning

Ramfördelning	Utfall	Budget:KR 24:27		Budget	Plan	Plan	Kommentar
MSEK	2023	2024	mars 2024	2025	2026	2027	
Finansiering	746,5	768,7	772,7	789,0	804,8	824,9	SKR prognos, KS förslag
Revision	-1,0	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	Enligt KS förslag
Kommunledning	-8,0	-9,5	-9,6	-7,5	-7,5	-8,0	(5)
Barn och unga	-292,4	-306,3	-307,8	-305,7	-305,0	-304,0	(1) (4)
Vuxna	-70,9	-74,7	-74,7	-73,7	-73,7	-73,7	Enligt KS förslag
Äldre 65+	-216,7	-207,3	-210,8	-198,5	-197,5	-197,5	(2)
Stödresurser	-41,6	-50,3	-50,5	-50,5	-50,5	-50,5	Enligt KS förslag
Affärsverksamhet	-5,1	-3,6	-3,6	-2,0	-1,0	0,0	(3)
Tillväxt	-51,4	-58,6	-59,0	-59,0	-59,0	-59,0	Enligt KS förslag
Gem nämnder/förbund	-28,6	-33,6	-33,7	-34,0	-35,4	-36,8	Enligt KS förslag
KS oförutsedda	0,3	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	Enligt KS förslag
Löneöversyn	0,0	-14,0	-14,0	-32,0	-45,0	-65,0	Enligt KS förslag
Finansiell kostnad (pensioner)	-4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Enligt KS förslag
Pensioner	-17,7	-17,6	-17,6	-18,0	-18,5	-18,5	Enligt KS förslag
Struktur effektivisering, koncern	0,0	0,0	0,0	8,0	8,0	8,0	Enligt KS förslag
Effekt av digitalisering				7,5	7,5	7,5	Enligt KS förslag
Avkastning bolag				0,0	0,0	0,0	Enligt KS förslag
Jämförelsestörande poster, netto	-9,3	-23,0	-23,0	30,0	0,0	0,0	(3)
Summa exkl jämförelsestörande poster	9,4	-8,9	-10,7	21,5	25,1	25,3	
Summa inkl jämförelsestörande poster	0,1	-31,9	-33,7	51,5	25,1	25,3	

För info om kommentarer, se punkt 13.3

13.3 Ramjusteringar

Ramjusteringar för att uppnå budgeterat resultat:

(1) Från årsrapporten 2023 kan man utläsa att kommunen inom utbildningsavdelningen haft 22,8 sjukdagar per anställd i snitt. Man kan också ur SKRs analys utläsa att såväl förskola, grundskola och gymnasium har ganska stora nettokostnadsavvikelser. Vi lägger därför ett visst sparbetning på utbildningsavdelningen via posten Barn och unga.

(2) Äldreomsorgen står för den absolut största nettokostnadsavvikelsen i hela kommunens verksamhet, räknat i absoluta tal. Det är våra särskilda boenden som sticker ut. Hemtjänsten är både ekonomiskt effektiv och får goda kvalitetsnyckeltal. Det finns redan i förslaget från KS en neddragning på tio miljoner som det finns en plan för hur den skall genomföras, men vi ser via de höga sjuktalen inom sociala avdelningen att det borde gå att göra mer. Vi lägger därför ett litet ytterligare sparbetning i linje med målet om minskad sjukfrånvaro.

(3) Affärsverksamheten skall ha som målsättning att vara självfinansierande.

(4) Om kommunen fortsätter dräneras på befolkning bland barn och unga samt människor i arbetsför ålder, måste vi inför 2026 se över om vi har råd att ha en musikskola kvar. Vi måste också i så fall inför 2027 se över antalet grundskoleenheter. I nuläget vill vi dock inte inför 2025 göra några förändringar i dessa avseenden.

(5) Utskotten som de fungerar idag fyller ingen större funktion och kan tas bort. Ett nytt beredande utskott behöver dock inrättas men här ser vi att det går att göra en besparing på 1 mkr ytterligare mot KS förslag. Vi ser dock att det i samband med nästa mandatperiod skulle behöva inrättas en nämnd som hanterar frågor som vård, omsorg och utbildning. På så vis skulle antalet ledamöter i KS kunna minskas samtidigt som ansvarsfördelningen jämnas ut mellan ledamöterna. Det är från 2027 återigen en högre budget för en ny mer demokratisk organisation.